

הנהגות הבבא סאלי במצות הסת"ם

יוצא לרגל ההילולא ד' שבט תשפ"ו

כתבתי וערכתי בחסד השם עלי

יוחאי אוהיון - מלמד סופרים בכתב הספרדי

פתח דבר

העיסוק במצות הסת"ם אינו מלאכה טכנית בלבד, אלא דרך של יראה, דיוק והתקדשות.

במהלך שנות לימוד, הוראה ועיון במורשת חכמי ספרד וצדיקי הדורות, נחשפתי שוב ושוב לכך שעיקר עומק הדרך ניכר דווקא בהנהגותיהם של צדיקי אמת, בפרטים הקטנים וביחס למלאכת הקודש.

בקובץ זה ליקטתי מקצת הנהגותיו של הרה"צ ר' ישראל אבוהצירא זצוק"ל בענייני כתיבה, בתים ורצועות, כפי שנתקבלו במסורת בני ביתו.

כל האמור לקמן התקבל מאת חתנא דבי נשיאה הרה"ג רבי דוד יהודיף זצ"ל.

חשוב לציין כי אין בדברים הוראה למעשה לכל אדם, אלא תיאור הנהגות של צדיק עליון, כהשראה וככיוון לבניין עבודת הסת"ם מתוך יראת שמים.

יהי רצון שנזכה ללכת בדרכם של צדיקים ושלימים, וכל מעשינו יהיו לשם שמים, אמן.

המעוניינים לקבל מעת לעת מאמרים ועיונים נוספים בנושאי סת"ם, הלכה

ומעשה, יכולים להצטרף לרשימת התפוצה באמצעות פנייה לכתובת:

y0548431060@gmail.com

הנהגותיו של הרה"צ ר' ישראל אבוהצירא זצוק"ל

סידנא בבא סאלי – ד שבט תשמ"ד

כתיבת הפרשיות

עשרה זוגות רק בארץ...

1. רבינו היה משתדל מאוד להדר במצות תפילין, ובמשך עשרים השנים שהתגורר בארץ הקודש, החליף כעשרה זוגות תפילין.

הכל עשה תוך הקפדה מירבית על כל הפרטים שבהכנת התפילין, בעיבוד העור, ברבוע הבתים, בהשחרת התפילין, ובעיקר ביראת השמיים של הסופרים והעוסקים בקודש.

בכל זוג תפילין היתה מעלה מיוחדת שהייתה ידועה לרבינו בלבד. לפי הצורך והנסיבות נהג רבינו להניח כל אחד מזוגות התפילין שהיו לו.

ספר תורה שלם בקולמוס אחד!

2. אביו של רבינו רבי מסעוד זיע"א היה בקי גדול בכתיבה וכתב ספר תורה שלם בקולמוס אחד. ספר זה נכתב בהידור רב לכבוד מרן האביר יעקב זיע"א.

מקוה טהרה

3. רבינו דרש מהסופר שיטבול לפני כתיבת הפרשיות.

4. פעם ביקש מחתנו שיביא לו דוגמאות של פרשיות שנכתבו עם כונות האר"י. החתן בירר ודקדק והביא עמו שלש פרשיות תפילין מסופרים מוחזקים כיראי שמיים ואף חזותם החיצונית מעידה עליהם שהם כך.

כאשר קיבל הרב את הפרשיות, הביט בראשון ואמר 'כל כונת הסופר הזה היא כונה של כסף, ולא לשם מצות תפילין'. על השני אמר כי 'אינו יודע לכוון כלל'. ועל השלישי סיים שלא כיוון בכתיבת השם וממילא התפילין פסולות לגמרי.

הצדיק הרגיש שהתפילין פסולות...

5. פעם ביקש מיהודי ירא שמיים שירכוש עבורו תפילין של רבינו תם מהודרות, אותו יהודי השתדל מאוד לקנות לרבינו תפילין מהודרות. אך מיד שקיבל הרב את הפילין התקשר לחתנו שיקח אותם כי הם פסולות, אולם התפילין נבדקו ונמצאו כשרות! נשנה הדבר שוב ושוב, שלש פעמים נבדקו התפילין ונמצאו מהודרות! בפעם הרביעית כעס הסופר ולא רצה לבדקם.

מחמת המצב הלא נעים שנוצר הציע חתנו של הרב שישבו שניהם יחד ויבדקו כל תג ותג, ישבו בדקו ומצאו שבמקום לטטפות היה כתוב למטפות, הם מצאו בעיון גדול, והצדיק פשוט הרגיש שאין קדושה בתפילין הללו...

שלא יכתבו התפילין בלילה

6. הקפיד על הסופרים שלא יכתבו סת"ם בלילה משום שאין קוראים מקרא בלילה¹.

כתיבה ברצף

7. דרש מהסופר שיכתוב פרשיות ראש על הסדר וללא דיבור במשך כל זמן כתיבת הפרשיות. וכן שיכתוב פרשיות יד ביחד על הסדר, מבלי להפסיק בדיבור במשך כל זמן הכתיבה.

מזוזה יפה 'כשעת נתינתה מסיני'

8. רבינו הקפיד מאוד על כתיבה תמה, והיה נהנה לראות כתיבתם של סופרים המדקדקים בכתיבה, והיה משבחם ומעודדם. ומעשה שכתב הרה"ג מסעוד מלול זצ"ל מזוזה לרבינו, המזוזה הייתה גדולה ונכתבה בהידור רב. כשראה רבינו את המזוזה שמח מאוד ואמר 'כשעת נתינתה מסיני ממש!'

¹ ראה בספר תורת השלמים (הנספח ללקוטי ספרי סת"ם, סי' יח אות כג), וז"ל עיקר הכתיבה תהיה מן הבוקר ועד הצות, עכ"ל. וידוע שמהצות היום ואילך מתחילה תגבורת הדינים וכ"ש בלילה.

עשיית הבתים

לא סמך על מי שאין לו זקן!

1. כאשר קנה הרב דירה בירושלים, אמר: קנינו דירה חדשה צריך לעשות גם תפילין חדשים. ביקש מחתנו שיביא לו אדם ירא שמיים שיעשה לו בתים לרש"י ורבינו תם. החתן הביא לו את אחד המפורסמים בעשיית בתים מהודרים, אך רבינו התאכזב כשראה שאין לו זקן ולא רצה לרכוש ממנו. ואמר לחתנו: אדם שאין לו זקן, אינו ירא שמיים, על כן איני רוצה להזמין אצלו תפילין.

בתים רחבים שלא יהיה צמצום בדבר מצוה

2. על ארבעת הבתים של ראש הקפיד רבינו שיהיו רחבים מבפנים כדי שהפרשיות יכנסו ויצאו בקלות כיון שלא אהב צמצום בכל עניים של מצוה.

הפרשיה היתה בדוחק, ורבינו צם על זה מספר ימים!

3. מעשה היה שהביאו לרבינו לעירו ארפוד שבמרוקו, תפילין חדשות מירושלים עיר הקודש, רבינו פתח אותם מיד כדי לבדקם, שלשת הפרשיות הראשונות יצאו בקלות, אך פרשיית והיה אם שמוע לא יצאה בקלות, הנוכחים הפצירו ברבינו שיסמוך על הבדיקה שבדקו בירושלים, אך רבינו צוה לבדוק.

אחד הנוכחים הציע להוציא בעזרת כלי מסויים ורבינו נתן את הסכמתו, אך לאחר שראה איך מוציאים את הפרשיה מאוד הצטער על שהסכים לכך.

לאחר שבדקו את הפרשיות ונמצאו כשרים למהדרין, נתן אותם במתנה לאותו אדם שהציע, ולא רצה ללובשם בעצמו בטענה שהיה לו לחשוש אולי יפגע שם ה' ויפגם בהוצאת הפרשיה מן הבית הצר.

וכן קיבל רבינו על עצמו להתענות כמה ימים, כי איך יתכן שאיש כמוהו המקפיד על קוץ וקוץ ועל כל תג ותג, לא חושש לשם יתברך...

מעברתא צריכה להיות רחבה כמו הבגדים!

4. שהביאו לרבינו בתים מהודרים, הבחין שהרצועות מקופלות בתוך המעברתא מדוחק המקום. הגיב רבינו בחומרא: מדוע המעברתא כל כך צרה, האם כך הם עושים בבגדים שלהם?! צריך לעשות מעברתא רחבה כדי שהרצועות יעברו בתוכה ביושר.

לסיים פרשיות ראש כולל ההכנסה ואחר כך להמשיך ליד.

5. נהג להכניס פרשיות של ראש, לתפרם, ולקשור הדלי"ת, ורק אחר כך לעסוק בפרשיות יד, להכניס ולתפרם ואז לקשור [כדעת רבינו האר"י].

בתים של רבינו תם קטנים מרש"י

6. רבינו הקפיד שתפילין של רבינו תם יהיו קטנים משל רש"י כדברי רבינו האר"י.

שימוש רבא צריכים הכנה גדולה

7. היו לצדיק שני תפילין שימושא רבא, האחד של אחיו עט"ר ר' דוד אבוחצירא, והשני שלו עצמו. אך לא נהג להניחם כל יום. והסביר שתפילין שימושא רבא צריכים הכנה גדולה מאוד וכאשר הרגיש שהוא מסוגל להכין ולכוון בהם כראוי היה מניחם, והעדיף להניח את התפילין של מור אחיו מפני מעלתם.

עשיית הרצועות

ארוכות ורחבות

1. רבינו הקפיד שגם הרצועות יהיו ארוכות ורחבות, כיון שלא אהב צמצום בכל עניין של מצוה.

קשר של ראש ואחר כך קשר של יד

2. נהג להכניס פרשיות של ראש, לתפרם, ולקשור הדלי"ת, ורק אחר כך להכניס פרשיות יד ולתפרם, ואז לקשור את היו"ד כדי שיכתב שם ש-ד-י על הסדר².

לעשות את הקשר מחדש כל פעם

3. כל מספר חודשים שלח את התפילין לבדיקה, ודרש לבדוק קודם פרשיות ראש, להכניס לתפור ולקשור הדלי"ת של ראש. אחר כך לבדוק יד להכניס לתפור, ולפתוח את קשר היו"ד ולקשור אותו מחדש³.

² רמ"א (או"ח סי' לב סנ"ב).

³ כדי לחוש לדברי הרמ"א שיהיה קשור כסדר שם השם כאמור בהערה הקודמת. וגם לחוש לדברי הכה"ח (סי' לב אות רלט) לתעשה ולא מן העשוי בקשרי התפילין, ובספרי יסודות התפילין הארכתי בזה עיי"ש.

הנהגות הצדיקים

נישוק התפילין

4. הרב נהג לנשק את התפילין קודם הנחתן⁴.

מטפחת בהנחה

5. בהנחת תפילין של ראש נעזר הרב במטפחת מיוחדת, שהיה מחזיק בה את הרצועות של ראש ומהדקם, מחשש שמא יגע בידיו בראשו ויצטרך נטילה.

טבילה נוספת, שמא כעס...

6. כשהיה רואה רבינו שבנו מתאחר מלבוא לתפילה, היה חולץ את התפילין והולך להעיר אותו, ואחר כך יורד לטבול שוב שמא כעס על בנו...
כאשר ראה זאת ר' מסעוד מלול שהיה רבו של בנו אמר לרבינו שהוא מקבל על עצמו להעירו כל בוקר, ומאז מיראת רבו, היה בנו מופיע בזמן לתפילה ודבר זה גרם נחת רוח לצדיק.

מזודה בריוח \ במקום גבוה

7. את כל התפילין היה מניח הרב בתוך מזודה קטנה עם הסידור, ודאג שכולם יעמדו בריוח, כל אחד בפני עצמו ולא זה על זה.
לכל מקום שהיה מגיע, היה דואג לשים תחילה את המזודה במקום גבוה מעל הארון מיד אחרי התפילה, ולא היה משהה אותה על השלחן.

התפילין צריכות להיות חשובות לא פחות מהארנק שלך...

8. הקפיד על עצמו ועל אחרים שיקחו את התפילין שלהם ולא יסמכו על שלחן אחרים. וכמו שאמר פעם לחתנו וכי הטו"ת אינם חשובים לך כמו ארנק הכסף שלך, הרי עם הארנק אתה הולך לכל מקום, ומדוע את התפילין אתה משאיר בבית??!

יהי רצון שנזכה ללכת בדרכם של צדיקים ושלימים, וכל מעשינו יהיו לשם שמים, אמן.

⁴ שלחן ערוך (סי' כח ס"ג), בא"ח (ש"ר חיי שרה אות י).